

T. Garay.

Megjelenik
1 évfolyam 12 íven,
egyes szám a hónap 1-én.
Előfizetési díja:
1 ft 20 kr.

IRODALMI SZEMLE.

KIADÓ ÉS SZERKESZTŐ:
LUGA LÁSZLÓ.

Hirdetések
kétszer hasábozott
petitsoronként
6 krajczárral
számíttatnak.

Eger. I. évfolyam.

7. szám.

Julius 1-én, 1876.

Újabb vallásköltészetünkről.

VII. A komoly munkákban gazdag, a költészetben majdnem sivar 50-es évek költője Talabér János is. Kora hibáit osztja, tanúsága egyszersmind annak, hogy akkortájt nem volt kritikánk, mely hatott volna. Költeményeket csinálni mindenáron: úgy látszik, ez volt azon idők iránya. Mindenről énekelni; a haza nagy bújáról, a természetről s vallásról akármikép: hisz a közönség rajongott a költőért. S így lőn, hogy az akkor virágzó költők jobbára teljesen kiénekeltek magokat. Talabértól két jókora kötet vall. költeményünk van, melyekben mindent megénekel. Hogy így azután sok prózai vegyül néhány sikerült darab közé, igen természetes. A nonum prematur in annum akkor nem ízlett: mindent kiadtak. Mélyebb alkotás utáni törekvés alig-alig látszik, pedig tárgya igen sok van; a kifejezésben való egyszerűség elvonul a dagály mellől, a költészet nem élethű, de mesterséges; különbözik ugyan a prózától, mert magasban akar szárnyalni, de mivel e magasbsága csakis a nagyobbbszerű gondolatokat sejtető dagályos modorban tűnik ki, ez nem hogy gyönyörködtetne, hatna, inkább unalmassá válik. A költészet a végletekben jár: majd fellengős, gondolathányon; majd alanti, prózai. Hol „a változó érzelmek lángesatái bú- s örömdalokká lettenek;“ hol a költő útnak bocsátja dalait, hadd legyenek „az ördög ágyuja“: ott a költészet nagyhangú lesz, de nem keresetlen művészet; ott lesz a vall. költőnél moralizálás elég, a reflexiók özöne árad: ámdé elvész a tárgy, a külsőség előli a költemény lelkét; a sok jelzőtől nem látjuk azt, a mit a költőnek találóan kellene lelkünk elé állítani. Bár megvan a fellengős modor, nincs meg az az átható, megragadó költői lelkesedés, mely magasb niveaura emel, egy fejtel magasbnak tünteti fel a költőt. E helyett a folytonos feszülés egyhanguságot okoz; Talabérnak is elég 4—5 darabját olvasni, a többieket már tudjuk, egy modorban vannak irva, túlterhelve reflexiókkal. Néha a legjobban kezdi költeményét, de csakhamar el-eltér, hogy egy-egy nagyobb frázist becsempészessen, s elhagy, a nélkül, hogy tudnók, miért? A lyrában s epicában egyaránt szeret elbeszélni, festeni mindent; pedig a festés csak decoratio, nem cél, mellékes, nem a lényeg; ha tulnyomó, elvezeti a fődologtól figyelmünket. Így azután a legendák (p. Sz.

Eberhard, Paulai sz. Vincze címűek) hosszadalmasak, virágosak lesznek. A legendákra nézve Pyrkeréi mintául szolgálhatnak; egyszerűségek mellett is bizonyos naivságot, mely vallásosságot tükröztenek. Talabér is p. III és áldozatában, hol a sz. írás egyszerűségéhez tartja magát, helyesen fogta fel a dolgot, habár itt is helylyelközzel kéri festhetnémsége. Egyáltalán a hol röviden ír, szinte epigrammszerűen, hol nincs tere eltérni tárgytól, ott nagyobb hatású, kis darabokat, gyönyörrel olvashatókat nyújt, reflexiói is helyrevalóbbak; ellenben a hol mintha gyártaná a rímeket, a hol agyonénekel egy-egy tárgyat (p. Erzeménylombok I—XL.) hol mintha a refrainek — ezeket gyakran használja — kedvéért dolgoznék: ott bámuljuk termékenységét, de elmarad a költői újság, poetikus esalódás. A refrain a költeménynek mintegy folyton hangzó lelkiismerete. Szép, megnyerő forma, a hatást növelő, de kezelése nagy gondot is igényel, nehogy a refrain fölöslegessé váljék. — Bárha Talabér úgy jellemzi énekét, hogy az „a föld alacsony porát utálja, és magát csak odafönt mutatja, hol a szellők sóhaját s a felhők méltóságos mennydörgését hallja,“ — mi mégis ott találjuk legszebbeknek költészetet kertjének virágait, hol azok keresetlenek, a természet egyszerű szülöttei; hol a költő nem üveg-házi növényeket nevel, hanem megmarad a vallás lilomának egyszerűsége mellett, mely keresetlenségében is szebb, mint Salamon minden dicsőségében. Bárha sok a hiány, a mikre mutattunk, van néhány oly darabja is, mely ha nem vegyül a többiek közé, sokkal megnyerőbb alakban mutatva volna be Talabér vall. költeményeit.

VIII. Még egy költőről szólunk, Lázár Miklósról. „Ne olvasson engem, a ki a dalokban szereti a szép szót, a dalok virágít; másban áll dalaim ékessége, más mi bennök világít. Jézus egyszerűn szólt, mért beszéljek másképp? Ő az én példányom, áldott előképem.“ Ime programja, s ennek megfelelő. Nem nevezi dalát fenségesnek, nem eget levarázsló hatalomnak, nem akarja „beszegezni az ördög ágyuját,“ hanem szerényen, csak azt akarja felébreszteni másokban, mit maga is érez. Nem virágdús leírások, melyekben a szenvedély a virágokba vész, s a virágok a szenvedélybe hálnak, nem a képek ragyogó csillama: ez nem az ő költészete, ilyes-

mit nem ígér, hanem a vallásos megnyugvástól áthatott szív csendes, békés hangja, átszűrve a költő egyéniségén, lelkiületén: ez teszi lyrai erét, ez jellemzi költeményeit. Már az epicában inkább mintázó, mint művész; de vannak itt is kivételek, mondhatni műdarabok; s olyanok, mikre a kritika, míg előnyeiket kiemeli, másrészt hozzá teszi: ezt így, azt amúgy.

Az egyszerűség az, mi Lázárban jellemzetes. Míg álpathosban költőiséget kereső számos termék untat: míg más költők ép ott, hol csakis röppenő ötleteik sorát szedik együvé s a legmerészebb képekkel akarják a tárgy, érzelem sovány-ságát feledtetni: Lázár egy-egy sorában többet mond, mint más hivatlan egész lapokon. A legnagyobb lyricusok tulajdona, hogy bár röviden, de mindig kiemelve az érzelem legközvetlenebb oldalát, lényegét, hatnak s dallnak a szívhez szó-lóan. Lázár is ily rövid; de nem óda-dalnok, hanem inkább az egyszerű érzelmek embere. De-lain nyugodtság ömlik el, mert „csakis a meg-győződés hangja tud nyugalma által parancsolni a szívnek, ez csillapítja a szív chaoticus lármáját, harmoniát idéz elő, melyre a pokol is megsze-li-dül.“ (Herder.) De épen ezen egyszerűség okozza, hogy midőn néha népies hangok vegyülnek éne-kébe, majdnem prózaivá válik, bárha a jól átér-tett rythmus, a költeményen átvonuló eszme-tisz-taság paralysálja a szavak silányságát; s néha csak egy esetvonás kellene, hogy a pongyolának látszó költőivé legyen. Emeli költeményeit a dal-lamosság is, mintha csak Tárkányi zsoltárai cseng-nének fülünkben. Semmi kényszer bennök, nyilván mutatják a gondolat s alak, az érzelem s külső nyilvánulásának összhangját. S e mellett közvetlensége megóvja a költeményekben untató moralizálástól, vagy legalább ezt uralkodóvá nem teszi. S a ki oly gyöngéden szól a keblekhez szíve érzelmeiről, nem fog-e dala fölemelkedni, midőn a szép szeretet Anyja lesz tárgya lantjá-nak? Nines vallásos költő, kinek dalába gyön-gédség nem vegyült volna, midőn Mária dícsére-tére zeng fel éneke. Lázár is a legméltóbbat tevő a szent Szűz oltárára. Kevés Mária-dalt írt, de elég, hogy a költőre s érzelmeire bátran követ-keztethessünk. A leggyöngédebb hódolat, kegye-let s hála van minden sorában kifejezve.

Lázár szenttörténeti költői elbeszélései na-gyobb részét teszik költeményeinek. A szentírás szolgálat tárgyakat a költészetnek, de az átdol-gozást az eredetinek szellemében a költőnek kell teljesítenie. Az ő tiszte, a hol jónak látja, tol-dani, kihagyni, eszményíteni, szóval műegészet alkotni. L. nem egy darabjában a helyes han-got eltalálta, de azután találunk olyanokat is, melyekben szorosán ragaszkodva a sz. történethez, nem bírta rimekbe szorítani a szentírás nemes egyszerűségét, pongyolává lett. Legsikerültebb-nek véljük a *Jair és leánya* címűt. Érde-mes volna ezt taglalni, csak hogy terünk szűk.

A kisebb epikai darabokra mondhatjuk, hogy ben-nök a költői alkotásra törekvés mindenütt kitü-nik, változatosság, találó hasonlatok, jellemző le-írások egymást érik. S a mi a legajánlandóbb: a természetes reflexiók, a keresetlen egyszerűség mindvégig el nem hagynak.

Megemlíthető külön a „*M e g n y u g v á s*“ ezimű költemény, mely a mily szakasztott mása formailag Poe Edgar Allan „Holló“-jának (ma-gyarrá fordította Szász Károly) ép oly határozott ellentéte, mondhatnók ellendarabja a szellemben. Mindkettő az emberi küzdelem folytonosságát ve-szi tárgyul, csak hogy míg az amerikai költő a két-ségbeesésen végzi, s a költemény refrainje: so-hasem, L. az egykori kiegyenlítés reményében él, nála mindenütt a végszó: „*Mennyben a díj nagy lesz.*“ A világ embere, ellentétben a val-lás költőjével.

Bárha Lázárnak a költői magas fönlengés nem hazája, mégis egyszerűsége, keresetlensége és formatisztasága által kellemesen érint. Vajha minél többen a gondolatok magasbsága mellett épen efelé törekednének.

S itt megszakad ismertetéseinknek fonala. Pe-díg még volnának, kiket bemutatni, jellemezni le-hetne. Bárha meg kell jegyezni, hogy határozott individualitást alig tükröztenek, olyat, mely első pillanatra kiválnék a többi közül. Hanyatlásban vagyunk: mintha kihalt volna az Istennek Dávid lantján zsolozsmát zengők tábora, mintha szuny-nyadnának bennünk ama nagy, szép igazságok, melyek a ker. költőknek tárgyakat adtak, sz. lel-kesedésökre méltókat. Ez nem lehet így sokáig. A szellemek kiválása nemsokára tán be fog követ-kezni. Lesz még egyszer ünnep a világon, s a kath. hajnalodásnak akad majd dalnoka. Lesz Tir-theus, lelkesítő dalokat zengő, s lesz Sappho, ki a vallás érzelmeit fogja a szív esőndességében éneke tárgyává tenni.

A kik szeretik a bibliographikus adatokat, azok számára idejegyezzük az előttünk fekvő vallásköl-tészeti műveket.

Tárkányi költeményei kiadja a Sz.-István-Társ. Pest. 1857. Nyom. Herz. — Sujánszky Vallásos és hazafiai költemények. Pest 1844. ki-adja Emich G. — Mindszenty költeményei. Eger, lyc. könyvny. 1859. U. a. Újabb költemé-nyei. Kiadta Lonkay A. Pest, 1868. Eggenberger bizom. — Pájer, Szent lant, kiadta Sujánszky, Pest. 1857. Eggenberger bizom. U. a. Orgonavi-rágok, kiadta Mindszenty, Eger 1858. — Kuthen Költemények. 1859. Kalocsa. Malatin és Holma-yer. Sz. sajátja. U. a. Újabb költemények. Pest. 1866. Khor és Wein. — Lázár Miklós vallásos költeményei, Pest 1857. Beimel és Kozma. U. a. Újabb költemények, Pest, 1871. Hunyady Mátyás nyomda. Nyulassy Antal. Kátyolok. Pest 1866. Szerző sajátja. Csajághy S. költeményei, kiadta Csiky G. 1870. Temesvár. — Répásy J. költe-ményei, Eger 1872. U. a. Az egély, Racine után

fordítva 1869. Eger. — Bányász Ödön, Csipkerózsák, költemények. Sárospatak 1871. — Dalhangok Garay Alajostól Szegszárd 1852. — Költészeti Koszorú, füzte Gaál Damascén, Szeged,

1847. (Megjegyzendő, hogy csak a kezünkben levők sorolhatnák fel, s így tán majd csak máskor egészítjük ki e hiányos közlést.) a—r.

Szemle.

Pály Ede. „Krisztus Urunk hét szava a kereszten.“

Nagybőjti szent beszédekben kidolgozta Pály Ede, ungvári róm. kath. káplán. 1876. Ungvár. 8. r. Ára 1 ft.

(e. s.) A legmelegebben üdvözlök minden törekvést, nemes buzgóságot, mely egyház-szonoklati téren pótolni igyekszik a hiányokat, betölteni azt a nagy hézagot, mely oly régen várja már a munkás kezeket. Szegények vagyunk e tekintetben s az a fájdalom, hogy e szegénységünk eloszlására s kincsek összehalmozására olyanok is vállalkoznak, kiknek törekvésében, ha megengedni is a jóakaratot, nem takarhatom el a járatlanságot, a hiúságot és gescheftet, mely olcsó húst ad higlevesnek s eszembe juttatja a vásárt. Iróink e téren tanulmányozás nélkül működnek s műveik tarka színeibe öltöztetik a parlagot, hogy még kirivóbbá legyen.

Pály művecskéje dícséretes kivételt képez, bár hibák nélkül nincs. Szerző minden sorában észlelhető a lelkesültség, az ihlettség, melyből gondolatait kölesönözte s ha úgy is mondta el e beszédek: bizonyára megvala azok hatása. Nyelvezete erőteljes, emelkedett; gondolatai sok helyütt meglepően eredetiek anélkül, hogy különczködést árulnának el; képei életteljesekek, domborúak s a meggyőződés fényével ragyognak.

De, ha hívebben ragaszkodik ez eszméhez: s mi egyszerű, az szép! tökéletesebben találja el az irányt, melyet egyszer-másszor szem elől tévesztett. Nyelvezetének erőteljessége néhol dagályossá lesz, emelkedettsége szóvirágba fut; mondatai itt-ott fúrasztók s elárulják, hogy szerző nem sajnálta némelykor a gondolatot áldozatul dobni a kifejezésnek.

Azonban az itt-ott mutatkozó hiányok nem olyanok, melyek komoly megrovást érdemelnének. Szerző e művével először lépett a nyilvánosság térére s csak örvendhetünk, hogy ez első munkája a legszebb reményekre jogosítja a közönséget. A szerzőt a további munkásságra kérjük.

Dr. Karsch Lollion. „Evangeliumi szakaszok magyarázata.“ Nagyvárad. 1876. Ára 1 ft. 50 kr.

„Azon körülmény, — írja a t. szerző megnevezett művének előszavában — hogy a hittudományi tanfolyam jelen beosztása mellett a szentírás-magyarázat gyakorlati oldalára legkevesebb időt fordíthatunk, holott arra mégis könnyen belátható okokból mellőzhetlen szükségünk van: arra

indított, hogy e magyar nyelven írt munka kiadása által legalább ott pótoljam némileg a hiányt, a hol az leginkább érezhetővé vált. Egyházunk köz-istentiszteletét értem, melyben ha nem is első, de mindenesetre másodsorban a homília vagyis az evangéliumi szakaszok felolvasása és épületes magyarázata szerepel.

Hogy a homília szó félreértésre ne nyújtson alkalmat, szükségesnek tartom világosan kijelenteni, hogy e munka nem kész homiliákat tartalmaz, hanem csupán az alapot rakja le azokhoz. A szent szakaszok történeti és tani jelentőségét kiemelni iparkodik ugyan, de nem ugyanazok erkölcsi jelentőségét is. Utóbbi művelet végrehajtásának módjára nézve a munka bevezetésében rövid utasításról gondoskodtam.

A munka szándékosan úgy van szerkesztve, hogy — véleményem szerint — megfelelően mint segéd-könyv az egyházi szónok, mint tan-könyv pedig azok czéljának, kik azt iskolai használatra alkalmasnak fogják találni. . .

Különösen az előbbi szempontból méltatjuk e művet mint olyat, mely hézagot pótolni van hivatva a homiletika áldásos mezőin, hol magyar nyelven megjelent hasonló irányú munkát nem ismerünk.

A ki tudja, hogy a homília első alkelléke az igazi exegetikai ismeret, melynek megszerzése azonban gondos és nagy szorgalommal egybekötött hosszasan extra-tanulmányt igényel; s mely ismeret nélkül a homília nem lesz egyéb untató ide-oda kapkodásnál a levegőben, s üres zöngés-bongásnál: az teljes elismeréssel lesz a t. szerző nemes intenciója ránt, melynél fogva, mint alapos készütségű szakfőúr, bőséges tanulmányaiából — az evangéliumi szakaszok exegetikai kifejtése által — oly forrást nyitott, melyből könnyű szerrel meríthetnek hasznot mindazok, kik Jézus evangéliumát hirdetni küldettek.

Tudunkkal Schouppe J. T. atyának 1867-ben latin nyelven kiadott ilyen irányú művei vannak itt-ott használatban. És azoknak, kik Schouppet használják, jelen művet nemcsak azért, mert magyar, de mint annak sokban lényeges kiegészítőjét; azoknak pedig, kiknek ily segéd-munkájuk egyáltalán nincs, a homiliai önálló alapos kidolgozásokhoz, mint elkerülhetlenül szükségest, bátran ajánljuk.

Oltványi Pál. „Tájékoztató útmutató“ a különféle egyes-nes-adók bevallása, tárgyalása és föllebbezése iránt

Magyarországban. Második bővített kiadás. Szeged, 1876. S. r. 341. lap. Ára 1 ft 50 kr.

Nem mulaszthatjuk el szerző második kiadásban megjelent fentebbi ezimű, valóban hiánypótló művét olvasóink figyelmébe ajánlani. Bonyolított adórendszerünk, adótörvényeink, s pénzügyi rendeleteink tömkelegében, mondhatni, nélkülözhetlen kézikönyvet ad szerző az adófizető polgárok kezébe, mely a különféle adónemeket 62 §-ban tárgyalva, az adók bevallása, kivetése, elengedése stb. körül biztos utmutatást nyújt, s midőn a kivető közegek által akár tévedés, akár tulbuzgalom, vagy bármi más ok miatt magasb mérvben rovatnék meg az adófizető, mint mely őt a törvény szerint megilleti, ez utasítások alapján ezektől magát képes lesz fölszabadítani. Különben is adóügyünk eddigi rendszere az új adófelügyelők s a közigazgatási bizottságok működése mellett meg fog változni; e könyv pedig már egészen ez új téren mozogván: elegendő utasítást és tájékoztatást nyújthat nemcsak az adófizető polgárnak, hanem maguknak az adók kivetésével s behajtásával foglalkozó közegeknek is. — Ismételve ajánljuk e különben szépen kiállított munkát az érdekeltek figyelmébe. Julius hó végével a német kiadás is meg fog jelenni. Megrendelhető szerzőnél Szegeden.

Pellet Ödön „Primiciabeszédek.”

Püspöki hatóság jóváhagyásával. Székesfehérvár, 1876. S. r. 108. I. Ára 1 ft. — Szerző neve nem ismeretlen az egyházi szónoklat terén, beszédeivel, ilyenmű folyóiratokban, már gyakrabban találkozánk, s most e füzet kiadásával gyarapítja megérdemelt jó hírét s szívesen üdvözljük őt.

A primicia-beszédeket igen fontosnak kell elismernünk, mert arra hivatják, hogy egy oldalról lángra lobbantsák az új misés szívében a

buzgóságot s megérleljék benne az elhatározás erejét: mindazon szenvedések és nyomorok türelmel való hordozására, melyek a papi pályán most oly buján sarjadoznak; más oldalról rendeltetésök az ily beszédeknek: újra és újra a hivek elé rajzolni a papi hivatás méltóságát, tiszteletreméltó voltát, el nem hallgatva azon számtalan jót, mely a papság kezeiből az emberiségre árad. Ki tagadhatja, hogy a primícia szent és ünnepélyes pillanata e kettős cél elérésére a legalkalmasabb?! Az ifjú áldozó pap már elkészített szívöldje termékenynyé leszen a kegyelem harmata által, a szószékről hangzó lelkesítő szavak buzditják őt, ösztönzik s bizonyára nem távozik az oltártól ama fogadás nélkül, hogy jó papja akar lenni az Urnak. A hívő áhitattal szemléli a kebeléből kiválasztottat és bizonyára, midőn tiszteletre, kegyeletre intetik, megnyitja keblét a szónak, hisz a község szülötte az, ki e tisztelet- és kegyeletben osztozik s mert ezt közéről jónak, ártatlannak ismerik, a többi sem olyan, milyennek sok elevenült nyelv hirdeti.

Szerző sikeresen oldá meg feladatát. Beszédeinek tárgyai korszerűek és a viszonyokhoz alkalmazottak; kidolgozása helyes és vonzó, egyszerűsége által. Szerző, igen helyesen, kerüli a bombasztikus kifejezéseket: a szívnek beszél s úgy győzi meg az észet, bizonyára azon elvből indulva ki, hogy az emberiség legnagyobb részén nem az értelem, hanem először az érzelem és csak azután uralg az értelem. Találólág szövi beszédeibe a kor nagy tévedéseit s azok elemzésében a pap iránt tanúsított tiszteletlenségben találja fel a forrást. S ki nem tudná, hogy ez nagyon igaz? Mert mint szerző igen jól észreveszi, ki a papot nem tiszteli, nem tiszteli az azokat sem, mik az ember megszenteltetéséhez tartoznak.

Szerző nevéhez méltó sikert ohajtnunk e kis munkának, mely a legjobbkor látott napvilágot.

A kath. hirlapirodalmat hazánkban jelenleg következő hirlapok és folyóiratok képviselik:

I. **Magyar Állam** (Idők tanuja). Egyetemes politikai napilap. Budapest, XVII. évfolyam. Kiadó-szerkesztő Lonkay Antal. Egész évre 20 ft.

II. **Religio**. Egyházi és irodalmi folyóirat. Budapest, XXV. évf. Kiadó és szerkesztő báró Hornig Károly. Megjelenik hetenkint kétszer: szerdán és szombaton. Egész évre 10 ft.

III. **Katholikus Hetilap**. Budapest. Kiadja a Sz.-István-Társulat; szerkeszti Agoston Antal. Egész évre 4 ft.

IV. **Egri egyházmegyei Közlöny**. Eger, VIII. évf. Kiadja Zsendovics József; szerkeszti Rapaics Rajmond. Megjelenik minden hónap 1-én és 16-án. Egész évre 2 ft.

V. **Népujság**. Politikai és vegyes tartalmu lap. Eger, VII. évf. Kiadó és szerkesztő Luga László. Megjelenik minden csütörtökön. Egész évre 2 ft.

VI. **Népiskola**. Kat. nevelésügyi hetilap. Eger, VII. évf. Kiadja és szerk. Répássy János. Megjelenik minden hónapban kétszer másfél iven. Egész évre 4 ft.

VII. **Elemi Tanügy**. Kath. népnevelés-tanítási lap. Eger. Kiadja és szerk. Katinszky Gyula. Havonkint kétszer egy iven. Egész évre 2 ft.

VIII. **Uj Magyar Sion**. Egyházirodalmi folyóirat. Esztergom, VII. évf. Kiadó és szerk.

Zádori János. Minden hónapban egy füzet. Egész évre 6 ft.

IX. **Jézus sz. szivének hirnöke.** Kallócsa. Kiadó és szerk. Kubinszky Mihály. Havi füzetek. Egész évre 1 ft.

X. **Havi füzetek.** Budapest. II. évf. Kiadja és szerk. Winter Agoston, pestbelvárosi káplán. Évenként 12 füzet. Ara bérmentes szétküldéssel 1 ft.

XI. **Erdély egyházmegyei Értesítő.** Gyulafehérvár. I. évf. Szerkesztik Eltes Károly és Bíró Béla. Havonként kétszer jelenik meg. Egész évre 2 ft.

XII. **Tájékoztató.** Irodalmi, szépművészeti és kritikai hetilap. Budapest. I. évf. Kiadó Lonkay A. Szerkesztő: Czobor Béla. Megj. minden esütörtökön. Egész évre 6 ft.

XIII. **Das Recht.** Conservativ-fortschrittliches Organ für Politik und Volkswirtschaft. Pozsony. Napilap. V. évf. Szerkesztő: Otcsoka Károly. Egész évre 11 ft.

XIV. **Der Landbote.** Temesvár. V. évf. Kiadó és szerk. Dr. Grósz József. Heti lap. Egész évre 2 ft.

XV. **Irodalmi Értesítő.** Esztergom. II. évf. Kiadja Buzarovits G. Szerkesztők: Maszlaghy Ferenc és Seda Ernő. Egész évre 1 ft.

XVI. **Irodalmi Szemle.** Eger. I. évf. Kiadó és szerk. Luga László. Egész évre 1 ft. 20 kr.

Jelesebb német folyóiratok.

I. **Stimmen aus Maria-Laach.** Freiburg. Minden 5 hétben egy füzet. Öt füzet egy kötet, 10 füzet egy évfolyam. Egy kötet 3 ft. 24 kr.

II. **Historisch-politische Blätter** für das kath. Deutschland.

III. **Die Zeit.** Historisch-politische Blätter für das christlich-conservative Oestreich-Ungarn.

IV. **Periodische Blätter** zur wissenschaftlichen Besprechung der grossen religiösen Fragen der Gegenwart. Regensburg.

V. Kath. **Schul-Zeitung.** Organ des kath. Erziehungs-Verein in Bayern. Neuburg.

VI. **Deutscher Hausschatz** in Wort und Bild. Szépirodalmi folyóirat.

VII. **Alte und Neue Welt.** Kath. Familienblatt. Einsiedeln.

VIII. **Die Katholische Missionen.** Illustr. Monatschrift.

A francia kath. lapokra nézve az „Irod. Szemle“ 3-ik számára utaljuk olvasóinkat. E folyóiratok minden hiteles könyvkereskedő utján megrendelhetők.

Könyvészet.

A KÜLFÖLDI KATH. IRODALOM TÁRHÁZA. Szerk. Zoványi M. 1-ső évf. II-ik kötet: Heinrich, Hittudom, dogmatika. 1-ső füz. (Budapest, Tetty.) 1 ft.

BERTRAND (l'abbé J. B. A.). — Étude philosophique sur l'homme. Son origine, sa nature, sa condition, sa destinée, sa vie. In-8. Dentu. 6 fr. 50.

BOLANDEN, CONR. v. Der Pascha. Erzählung für das Volk. (Mainz, Kirchheim.) — 18 kr.

BUDER, P., üb. die apologetische Aufgabe der Theologie in der Gegenwart. (Tübingen. Fues.) — 30 kr.

CHATEAUBRIAND. A kereszténység szelleme. Francziából fordította Gubicza István. I. II. 1876. Ara 2 frt.

CORPUS APOLOGETARUM CHRISTIANORUM saeculi secundii. Edidit Otto J. C. Th. Vol. I.: Justinii Philosophi et Martyris opera. Tom. I. Pars I. (Opera Justinii Indubitata) (Jena. Dufft.) 4 ft. 20 kr.

CASTAN (l'abbé Em.). — Histoire de la papauté. Les temps modernes. — In-8. Palmé. 6 fr.

DE MICHAELIS SERVETI DOCTRINA Commentationem dogmatico-historicam scripsit G. Ch. Bernhardus Pünjer. (Jena. Dufft.) 1 frt. 20 kr.

DÖRING A., die Kunstlehre d. Aristoteles. Ein

Beitrag zur Geschichte der Philosophie. (Jena. Dufft.) 3 frt. 60 kr.

DURAND (l'abbé A.). — Mois de Marie des madones de Pie IX. In-12 avec portrait et gravures. Palmé. 4 fr.

DUTRIPON, F. P., Vulgatae editionis bibliorum sacrorum concordantiae. (Regensburg. Copenrath.) 12 frt.

ECKERT, E. E. Magazin der Beweisführung f. Verurtheilung d. Freimaurer-Ordens als Ausgangspunkt aller Zerstörungsthätigkeit gegen jedes Kirchenthum, Staatenthum u. Eigenthum mittelst List, Verrath u. Gewalt. 2 hf. 2. Aufl. (Regensburg. Manz.) — 96 kr.

ENCYKLOPAEDIE des gesammten Erziehungs- und Unterrichtswesens bearb. von einer Anzahl Schulmänner und Gelehrten, her. unter Mitw., der D. D. Palmer, Wildermuth, Hauber von Dr. K. A. Schmid. 2. Aufl. 1. Band. 1. Abth. (Gotha. Rud. Besser.) 3 fl. —

FARKAS M. tr. Magyar kertészkönyv. A belterjes kertgazdászati foglalatja. (Bpest, Franklin társ.) 2 frt.

GUILLEMIN (Amédée). — Le Ciel. Notions d'astronomie à l'usage des gens du monde. 5e édition, avec gravures et planches en couleur. Livraisons 1 à 4. Grand in-8. Hachette. Chaque livraison, 50 c.

Cette nouvelle édition doit comprendre 55

- livraisons à 50 c. — La première édition a été publiée en 1864.
- HETTINGER FERENCZ. STRAUZS DÁVID FRIGYES. Életkép s irodalmi tanulmány. H. F. után Trias. Eger, 1876. Ára 30 kr. Megrendelhető Esztergomban, Strausz Dávid Frigyes fordítói czim alatt.
- HERGENROETHER Dr. I. handbuch der allgemeinen Kirchengeschichte I. Bd. I. Abth. (Freiburg. Herder.) 3 fl. 60 kr.
- HÉRICHAULT (Ch. d'). — La Révolution de Thermidor. Robespierre et le comité de salut public en l'an II, d'après les sources originales et les documents inédits. In-8. Didier. 7 fr. 50.
- HIMMELSTEIN, F. X. Aehrenlese aus dem Schriften der heiligen Väter und Kirchenlehrer. (Regensburg, Mainz.) 3 ft. 78 kr.
- HOPPE, I. I., die Erforschung der Gefühle u. moralischen Begriffe behufs der Wissenschaftlichen Begründung u. Rechtfertigung der Religion u. d. Cultus. (Regensburg. Manz.) — 60 kr.
- HUREL (l'abbé A.) — Flavia, scènes de la vie chrétienne au quatrième siècle. 2e édition. In-12. Didier. 3 fr. 50.
- HURTER, H. Theologiae dogmaticae compendium in usum studiosorum theol. T. I. (Oeniponte, Wagner.) 3 frt. 40 kr. Bővebb ismertetése jövő számunkban.
- JARISCH, A., die Familie Christmann, u. die Schönheit der Kathol. Kirche in ihren heil. Ceremonien. 2. Aufl. (Regensburg. Manz.) 1 ft. 35 kr.
- KEHREIN, Jos., Handbuch der Erziehung und des Unterrichtes zunächst für Seminärzöglinge und Elementarlehrer. (Paderborn. Schöningh.) 1 ft. 65 kr.
- KERTBENY K. A m. nemzeti és nemzetközi irodalom könyvészete. 1441—1876. Szerk. K. 1-ső füzet: A fordítások magyarból 17 más nyelvre. (Bpest, Tettey.) 80 kr.
- KETTELER, W. EM. FREIH. Die Gefahren der neuen Schulgesetzgebung für die religiös-sittl. Erziehung der Kinder in den Volksschulen. 3. Aufl. (Mainz. Kirchheim.) — 18 kr.
- LANDSPERG, I., Leben u. Offenbarungen der heiligen Gertrudis, Juugfrau u. Aebtissin vom Orden d. heil. Benedikt. 2 Bde. 2. Aufl. (Regensburg. Manz.) 3 ft. 60 kr.
- LÖCHERER, J., Vollständiger Inbegriff der Gnaden u. Abässe der ehrwürdigen Erzbruderschaft Maria v. Trost. (Regensburg. Manz.) 10 fr. 8 kr.
- MARTIN, Dr. KONRAD, BISCHOF. Theophilus oder Unterweisungen über die Sonn- et Fest-tägl. Evangelien des Kirchenjahres für d. christl. Volk. 3-te Aufl. 1-ső füzet. (Az egész munka 10 füzetből fog állani.) Paderborn, Schöningh.) — 30 kr.
- MARTIN, BISCHOF Dr. KONR., Die Lehre u. Uebung der Andacht zum göttlichen Herzen Jesu. (Cöln, Bachm.) — 35 kr.
- MARTIN, BISCHOF Dr. KONR., Irrthum u. Wahrheit in den grossen Fragen der Gegenwart. (Mainz. Kirchheim.) — 90 kr.
- MOLNÁR LÁSZLÓ. A nevelés történelme. (Bpest, Lauffer.) 1 frt. 20.
- MOREAU DE JONNÉS. (C. A.) — Les Temps mythologiques. Essai de restitution historique. Cosmogonies. Le livre des morts, Sanchuniathon, la Genèse, Hésiode, l'Avesta. In-12. Didier. 4 frt.
- MÜLLER, E. Theologia moralis. Lib. 3, (Wien Mayer et Comp.) 3 frt.
- MUTHER, TH., zur Geschichte der Rechtswissenschaft u. der Universität in Deutschland. (Jena. Dufft.) 4 ft. 80 kr.
- NAGY ANTAL. Hitelemzés példákban. I. kötet. 720. lap. Ára 2 frt.
- NEMESKEY ANDOR. Az „ELMÉLKEDŐ HITSZÓNOK“. Elmélgedések az év minden vasár- és ünnepnapjára. 1876. 8 r. 423. 1. Ára 2 frt.
- PACHTLER, G. M., der stille Krieg gegen Thron u. Altar. 2. Aufl. 4-te Lief. (Amberg. Habel.) — 60 kr.
- PAULER GYULA. Wesselényi Fer. nador és társainak összeesküvése. 1664—1671. 2 kötet, bekötve. (Bpest. Akademia.) 5 ft.
- PÉRIN, CH. Christliche Politik, die Gesetze der christl. Gesellschaften. I. Hälfte. (Freiburg. Herder.) 1 ft. 68 kr.
- QUINTON (A.) — Le Gladiateur et les commu-neux de Rome ancienne. In-12. Lethielleux. 3 fr. 50.
- RIVE, B., Die Ehe in dogmatischer, moralischer u. sozialer Beziehung. (Regensburg. Pustett.) 2 ft. 40 kr.
- ROSKOVÁNYI A. Monumenta catholica pro independentia potestatis ecclesiasticae ab imperio civili. Tom. 9—12. (Nyitra). 20 ft.
- — Romanus Pontifex tamquam primas ecclesiae et princeps civilis e monum. omn. seculor. demonstratur. Tom. 10. 11. (Ugyanott). 10 ft.
- SMETANA, R. v., Geistliche Uebungen. Nach der 2. Aufl. d. Org. bearb. (Würzburg. Bucher.) 1 ft. 8 kr.
- STUTZ, G. E. Tagebuch der Canonicus Wolfg. Königstein am Liebfrauenstifte üb. die Vorgänge seines Capitels u. die Ereignisse v. Reichst. Frankfurt a/M. in d. Jahren 1520—1548. (Frankf., Völker.) 3 ft. 60 kr.
- TEMPEL der häuslichen Andacht. Nach dem Franz. v. G. K. Reindl. 2. Aufl. (Regensburg. Manz.) 5 ft 40 kr.
- VILLEFRANCHE (J. M.) — Pie IX, sa vie, son siècle. In-8 avec portrait. (Lyon.) J. Vie. 7 fr.

Irodalmi vegyesek.

— Az „Életképek“ czime alatt Jókai által június 1-én megindított illusztrált szépirodalmi napi lap, a jelzett napon megkezdte pályafutását, de kevesebb szerencsével, mint a kiadó gondolta s kevesebb életrealitással, mint az olvasóközönség, a jeles írótól várta. A kritika az „Életképek“-et életképteleneknek ítélte. Ehhez mi is hozzájárulunk

— „Falusi könyvtár“ czimen, Vass Jenő, a „Sárrét“ szerkesztője, egy új népirodalmi vállalatot indít meg október 1-től s a közönség figyelmét már most felhívja megindítandó vállalatára. A kiadott program szerint ezélja lesz e vállalatnak: nép a érzületére nemesítőleg hatni, a babona és tévfogalmak helyett fölvilágosodást (!) terjeszteni. Múltat, de mindig tanulságos közleményeket fog adni s ez által a ponyvairodalom selejtes termékeinek hatását akarja majd ellensúlyozni. Egy másfél íves füzet ára csak 12 kr lesz; aki pedig egész évre előfizet 1 frt 20 krajczárért kapja az egész évi folyamat. Az előfizetési pénzek Berettyó-Ujfaluba (Bihar megye) e szerkesztő neve alatt küldendők. — A jó szándékot nem vonjuk kétségbe s kívánjuk, hogy

amely jó a szándék, oly mérvű legyen a siker is. A vállalat füzetait látnunk kell előbb, hegy ajánlhatassuk.

— A „Bolond Miskából“ ez év folytán Bolond Istókká lett élelzap megszünt, illetőleg az „Üstökösbe“ olvadt.

† Vida József, író és költő, a kassai, előbb az egri jogakademia tanára, meghalt juni 20-án Kassán, élte 43 ik évében.

— Helyreigazítás. Az „Irodalmi Szemle“ 6-ik számában megjelent Schüch: „A lelkipásztorkodásban kézikönyve“ ismertetésében, a 49 lapon (első hasáb) „karöltő“ helyett „karkötő“ olvasandó, ugyanazon lap második hasábján Blairnek nem XXVI-ik, hanem XXIV. leczkéje.

Szerkesztői üzenet.

— F. K. — Köszönjük az érdeklődést. — Az egyházirodalmi társulatokról összegyűjtött adatok már feldolgoztattak; a közlést közelebb megkezdjük.

— P. M. — Tanulmányához ajánljuk Boudron „Histoire de la philosophie“ czimü munkáját. Ára 3 fr. 50 c.

HIRDETÉSEK.

„**Dicsbeszéd**ek“ arany száju Szent Jánostól. Német kiadás után fordította: Pongrácz Félix, Kapisztrán sz. Jánosról nevezett Ferenczrendü áldozár. Kapható Egerben, az érs. lyceumi könyvnyomdában. Ára 30 kr.

Megjelent, s az egri érs. lyceumi nyomdában kapható:

HALOTTI BESZÉDEK

Gyűjtötte Füßy Tamás. II. kiadás. Ára 1 ft.

In Verlage der **Bohemia** in **Prag**, Liliengasse, Nr. 211—1, ist erschienen und daselbst, sowie durch **Jul. Szolcsányi's** Buchhandl. in **Erlau**

MISSALE ROMANUM

ex decreto SS. Concilii Tridentini restitutum S. Pii V. Pontificis Maximi jussu editum Clementis VIII. et Urbani VIII. auctoritate recognitum.

Accuratissima editio cum additamentis novissimis.

Cum approbatione Reverendissimi Domini, Domini Archi-Episcopi Ordinarii.

Mit Supplement und 6 Stahlstichen. 246 Folio-Bogen.

Ausgabe auf Schreibpapier herabgesetzter Preis 8 fl.
„ Doppelvelinpapier 10 fl.

Dauerhafte und elegante, der schönen Ausstattung des Werkes entsprechende Einbände zum Preise von 6 bis 30 fl. Oe. W. sind entweder vorräthig oder können in kürzester Zeit besorgt werden.

 A propria Sanctorum Hungariae bennfoglaltatik!

„A SZABADKÖMŰVESSÉG“

Kimerítő felvilágosításul a magyar intelligencia számára írta Dr. Bartha Tamás. Eger, 8. r. 422. l. Finom papirosra nyomva ára 1. frt.

Kapható Egerben, az érs. lyceumi könyvnyomdában.

Verlag von Friedrich Pustet in Regensburg, New-York & Cincinnati. Zweiter Jahrgang,

Deutscher Hausschatz in Wort und Bild.

Die Ausgabe in *Wochennummern* kostet pro Quartal 1 fl. 8 kr. Der complete Jahrgang hat 18 *Hefte* à 24 kr. Dazu als *Prämie* gegen die geringe Nachzahlung von 72 kr.: „*Die Geburt Christi*“ Farbendruck nach F. X. Glink.

Der „Deutsche Hausschatz“ ist die *grösste, schönste und reichhaltigste* illustrierte katholische Zeitschrift. Jede Buchhandlung und *Journal Expedition* nimmt Bestellungen auf den *Deutschen Hausschatz* an. Das 1. Heft kann Jedermann zur Ansicht haben.

Römisch-Katholischer Hausprediger.

Unterweisungen über die wichtigsten Glaubens- und Sittenlehren. Auf alle Sonn- und Festtage des Jahres. Nach P. J. G. Kugler, Priester der Gesellschaft Jesu. Unter besonderer Berücksichtigung von Gemeinden ohne Seelsorger und für solche Christen, welche am Kirchenbesuche verhindert sind. Neu bearbeitet von M. Hausherr, Priester derselben Gesellschaft. Nebst einem Anhang enthaltend: Anleitungen zum Gottesdienst, Taufe, Eheschliessung, Tod und Begräbnisz ohne Priester von demselben Verfasser. Mit bischöflicher Approbation. Regensburg. Druck und Verlag von Fr. Pustet. 1876. 10 Lieferungen à 36 kr.

Der Zweck dieses Buches ist in dem Titel desselben schon hinlänglich angegeben. In der gegenwärtigen Zeit, in welcher der religiöse Glaube und die christliche Sitte so schwer bedroht sind, thut eine gründliche Belehrung über die wichtigsten Glaubens- und Sittenlehren ganz besonders Noth. Der Leser findet diese Belehrung in dem vorstehenden „Römisch-Katholischen Hausprediger“. P. Hausherr hat das gehaltreiche Buch, welches vor nahezu 100 Jahren von dem eben so gelehrten als frommen P. Kugler verfasst wurde und bald eine weitere Verbreitung fand, den Bedürfnissen der Jetztzeit entsprechend und mit zweckmässiger Auswahl des Stoffes umgearbeitet, jedoch so, dass der „Hausprediger“ zwar in einem neuen Gewande erscheint, dem Geiste nach aber der alte geblieben ist. Das Werk ist zunächst für Bürgerfamilien und Landleute berechnet und darum leichtfasslich geschrieben, aber auch Gebildete und selbst Geistliche werden sich desselben gerne bedienen, wenn sie es einmal näher kennen gelernt haben.

ABONNEMENTS-EINLADUNG.

Vom **1. Juli** ab erscheint im Verlage und unter der verantwortlichen Redaktion des Unterzeichneten **unter Mitwirkung hervorragender Publicisten** ein **neues Blatt** unter dem Titel:

Die sociale Frage

im Lichte des Christenthums.

Wochenblatt für das deutsche Volk.

Wöchentlich eine Nummer von 8 Seiten in 4°. Preis per Halbjahr nur 72 fr.

Bestellungen werden jetzt schon von allen Buchhandlungen und Postanstalten angenommen. Bei **Partie**-Bestellungen wolle man sich direkt an den Unterzeichneten wenden.

Zu zahlreichem Abonnement ladet ein

Amberg, im Mai 1876.

J. Habel.

TARTALOM:

Ujabb vallásköltészetünkről.
Szemle: Pály Ede. „Krisztus
Urunk a kereszten.“
Dr. Karsch Lollion. „Evangeliumi
szakaszok magyarázata.“

Oltványi Pál. „Tájékozó útmutatás.“
Pellet Ödön. „Primaciabeszédek.“
A kath. hírlapirodalmat hazánkban
jelenleg következő hírlapok és
folyóiratok képviselik.

Jelesebb német folyóiratok.
Könyvészet.
Irodalmi vegyesek.
Szerkesztői üzenet.

A megrendelések teljesítésére ajánlja magát **Szolcsányi Gyula**, könyvkereskedő Egerben.

Nyomatott az érseki lyceum könyvnyomdájában, Egerben, 1876.